

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 11Co/547/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7613208486
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 03. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jarmila Čabaiová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2015:7613208486.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jarmily Čabaiovej a sudkýň JUDr. Jarmily Sopkovej Maximovej a JUDr. Zuzany Matyiovej vo veci žalobcu E. B., nar. X.X.XXXX, bytom U. XXX, zast. Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Rybár, s.r.o., so sídlom Košice, Ľudová 14, IČO: 47 234 466, proti žalovanej Z. O. Ž. E., N..H., U., C. X, IČO: 31 690 904, zast. JUDr. Gabrielom Gulbišom, advokátom, so sídlom Košice, Boženy Němcovej 22, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, o odvolaniach účastníkov konania proti rozsudku 6C 159/2013-105 z 23.9.2013 Okresného súdu Spišská Nová Ves

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

Zamieta návrh žalovanej na prerušenie konania.

Žalobcovi sa priznáva náhrada trov odvolacieho konania vo výške 67,88 €, ktorú je žalovaná povinná zaplatiť Advokátskej kancelárii JUDr. Peter Rybár, s.r.o. so sídlom Košice, Ľudová 14, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa rozsudkom zrušil rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice, Alžbetina 41, Košice sp. zn. 2C 3275/2012 z 19.1.2012, odložil vykonateľnosť uvedeného rozhodcovského rozsudku až do právoplatného skončenia konania vo veci samej a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy konania vo výške 589,59 € na účet jeho právneho zástupcu, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Súčasne uložil žalovanej povinnosť zaplatiť na účet Okresného súdu Spišská Nová Ves súdny poplatok z návrhu vo výške 99,50 € do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Pri rozhodovaní vychádzal zo zistenia, že ide o spotrebiteľský spor, vyplývajúci zo spotrebiteľskej zmluvy (poistnej zmluvy z 25.5.2007) uzavretej medzi dodávateľom - žalovanou ako poisťovateľkou a žalobcom ako spotrebiteľom, keďže žalovaná ako poisťovateľka konala v rámci predmetu svojej činnosti a žalobca uzavrel poistnú zmluvu ako fyzická osoba - spotrebiteľ, ktorý ju neuzatváral v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Právne vec posúdil podľa ustanovení § 52 ods. 1, 2, 3, 4, § 53 ods. 2 a 3, § 53 ods. 1, 2, 3, 4 písm. r/, § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), § 40 ods. 1, § 43 ods. 1 zák. č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov a po vykonanom dokazovaní súd dospel k záveru, že žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku sp. zn. 2C 3275/2012 z 19.1.2012, ktorú žalobca odôvodnil neplatnosťou rozhodcovskej doložky, bola podaná včas (rozhodcovský rozsudok podľa pripojenej doručenky prevzal žalobca 15.4.2013 a vzápätí podal na všeobecný súd návrh na zrušenie rozhodcovského rozsudku, ktorý mu bol doručený 9.5.2013, teda v zákonnej 30 dňovej lehote) a dôvodne. Dôvodom zrušenia rozhodcovského rozsudku je skutočnosť, že rozhodcovský súd rozhodol vo veci na základe neplatnej rozhodcovskej doložky, podľa ktorej všetky

vzájomné spory a sporné nároky z poistenia budú rozhodnuté v rozhodcovskom konaní. Táto je zakomponovaná do Všeobecných poistných podmienkach (ďalej len „VPP“) s názvom Rozhodcovské konanie (článok XV.), je súčasťou textu písaného malými písmenami a bežný spotrebiteľ pri podpise poistnej zmluvy nie je schopný podrobne tieto podmienky preštudovať a pochopiť ich. Rozhodcovská doložka nebola so žalobcom osobitne dojednaná, znemožnila žalobcovi ako spotrebiteľovi zvoliť si spôsob riešenia prípadného sporu a núti ho v prípade sporu alebo sporných nárokov podrobiť sa výlučne rozhodcovskému konaniu, čím mu bola odobratá možnosť brániť svoje práva pred všeobecným súdom, teda rozhodcovská doložka spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Konštatoval, že v danom prípade je rozhodcovská doložka neplatná aj podľa ust. § 8 ods. 1 zák. č. 244/2002 Z.z., pretože dojednanie v nej o Stálom rozhodcovskom súde je neurčité, nejasné a ako také je samo o sebe neprijateľnou doložkou, a teda aj neplatným zmluvným dojednaním, a že rozhodcovským rozsudkom boli porušené práva žalobcu na ochranu spotrebiteľa. Z uvedených dôvodov súd prvého stupňa žalobe vyhovel a zrušil rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice, Alžbetina 41, Košice sp. zn. 2C 3275/2012 z 19.1.2012. Vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku odložil až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej, pretože rozhodcovský rozsudok ostáva právoplatný a odložením vykonateľnosti sa zamedzí prípadnému exekučnému konaniu. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a žalobcovi, ktorý mal vo veci plný úspech, priznal náhradu trov právneho zastúpenia za 4 úkony právnej služby po 60,07 € (príprava a prevzatie zastupovania, podanie žaloby, účasť na pojednávaniach 11.7. 2013 a 5.9.2013), k tomu náhrada hotových výdavkov za 4 úkony po 7,81 €, náhradu za stratu času pri ceste Košice - Spišská Nová Ves na dve pojednávania, za každú začatú polhodinu 13,01 x 16, spolu 208,16 € a cestovné Košice - Spišská Nová Ves a späť 55,14 € a 54,76 €, spolu trovy konania vo výške 589,59 €. Napokon s poukazom na ust. § 2 ods. 2 zák. č. 71/1992 Z. z. uviedol, že žalobca je pre toto konanie oslobodený od súdnych poplatkov podľa § 4 ods.2 písm. za) cit. zák. a jeho žalobe bolo vyhovené, z tohto dôvodu zaviazal žalovanú zaplatiť súdny poplatok zo žaloby, výška ktorého bola určená podľa položky 1 písm. b) Sadzovníka súdnych poplatkov, t.j. 99,50 €.

Rozsudok napadli včas podaným odvolaním obaja účastníci.

Žalobca v odvolaní, odôvodniac ho odvolacím dôvodom podľa § 205 ods. 2 písm. d/ O.s.p., uviedol, že ho podáva v časti náhrady trov právneho zastúpenia, pričom nesprávnosť postupu a rozhodnutia súdu prvého stupňa vidí v tom, že mu opomenul priznať ako úspešnej strane sporu náhradu trov za jeden úkon, a to konkrétne za vyjadrenie žalobcu k vyjadreniu žalovaného zo 7.6.2013. Súd tento svoj postup nijako neodôvodnil. Ak mu náhradu trov za tento úkon nepriznal úmyselne, mal toto svoje rozhodnutie patrične odôvodniť. Vzhľadom k absencii akejkoľvek spomienky o tomto úkone mal žalobca za to, že k nepriznaniu náhrady trov za predmetný úkon došlo v dôsledku omylu a opomenutia zo strany súdu. Ak súd takto postupoval úmyselne, žalobca zdôraznil, že toto jeho vyjadrenie malo pri vyriešení sporu zásadný význam, pretože sa v ňom vyjadril k zásadným otázkam, tvrdeniam a dôkazom zo strany žalovanej, vyvrátil argumenty žalovanej týkajúce sa nutnosti zastavenia konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, následne vyvrátil tvrdenia žalovanej o tom, že všeobecnému súdu neprislúcha hodnotiť predmet sporu v merite veci prejednaný pred rozhodcovským súdom, uviedol podstatné skutkové okolnosti a s odkazom na ust. zákona a smernice Rady (ES) č. 93/13/EHS argumentoval vylúčením individuálnosti dojednania predmetnej rozhodcovskej doložky, vypořiadal sa s dôkazmi predloženými žalovanou až po podaní žaloby a poukázal na judikatúru všeobecných súdov v obdobných veciach. Navrhol, aby odvolací súd zmenil rozsudok v časti trov a priznal mu náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 657,47 €. Uplatnil si trovy odvolacieho konania vo výške 67,88 €.

Žalovaná odvolaním napadla rozsudok vo všetkých jeho výrokoch odôvodniac ho odvolacími dôvodmi podľa § 205 ods.2 písm. a), § 221 ods.1 písm. h) O. s. p., § 205 ods.2 písm. c) a písm. f) O. s. p., lebo je toho názoru, že súd prvého stupňa neobjasnil skutkový stav veci, nevykonal navrhované dôkazy, vec nesprávne právne posúdil, ako aj nesprávne aplikoval zák. č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní na daný prípad. Zastáva právny názor, že rozhodcovská doložka bola platná, pretože bola individuálne dojednaná a v súlade s ňou a stanovenými podmienkami vo Všeobecných poistných podmienkach (ďalej len „VPP“) rozhodoval stály rozhodcovský súd, určenie ktorého bolo v súlade s dojednaním medzi oboma stranami v čl. XV. VPP z 21.5.2007. Poukazuje na právne významnú skutočnosť, že k 26.6.2011 došlo k zániku poistnej zmluvy č.4413900010 v dôsledku žiadosti žalobcu s prebytkom poistného. Poistná zmluva bola uzavretá dňa 25.5.2007, t.j. v čase platnosti VPP žalovanej z 21.5.2007, preto sa na daný poistný vzťah vzťahovali tieto VPP v celom rozsahu. S touto skutočnosťou sa súd vo svojom rozhodnutí nevypořiadal, a tieto skutočnosti celého poistného vzťahu nedokazoval. Súd vôbec nehodnotil ani

skutočnosť, že žalobca vstúpil do dlhodobého poistného vzťahu s ňou, ktorý mal trvať a v dôsledku jeho postoja v 4.roku trvania poistného vzťahu tento na svoju žiadosť ukončil. Súd mal túto podstatnú skutočnosť s rovnakou starostlivosťou podrobiť súdnemu prieskumu pred rozhodovaním o tom, či zruší alebo nezruší rozhodcovský rozsudok. Jej pohľadávka spočívajúca vo vymáhaní ňou vynaložených nákladov na uzavretie poistnej zmluvy so žalobcom, bola zmluvne dohodnutá a je oprávnená, preto si ju vymáhala žalobou z 2.1.2012 podanou rozhodcovskému súdu, pohľadávka sa len sčasti odvíja od provízie, pretože ide o náklady rozrátané do poistného po celú dobu predpokladaného platenia poistného (t. j. v danom prípade od 26.5.2007 do 26.5.2007). Predmetnú pohľadávku si uplatnila len voči tým klientom, ktorí v poistení po danú dobu, po ktorú pohľadávka existuje, nezotrvali. Súd zrejme jednoducho posúdil pohľadávku ako vymáhanie samotného „provízneho nákladu“ v jednoduchom poňatí, ktorý vyplatila sprostredkovateľovi poistenia. V tomto smere preto súd absolútne nesprávne vyhodnotil ňou predložené dôkazy v tomto konaní a niektorými dôkazmi, napr. záznamom sprostredkovateľa poistenia zo 26.5.2007 sa nezaoberal a nehodnotil ho v celkových súvislostiach. Z označeného pohľadu súd nesprávne právne posúdil aj znenie čl. XV. VPP („Rozhodcovské konanie“). Rozhodcovská doložka ako hmotnoprávny úkon sa nachádza v osobitnej súčasti VPP, v tzv. Osobitných zmluvných dojednaniach č.01/2007, ktorú si obe zmluvné strany individuálne dojednali a opatrili samostatným podpisom, čo však súd nesprávne vyhodnotil, a potvrdili to aj osobitným podpisom. Rozhodcovský súd vydal 19.1.2012 na základe jej žaloby z 2.1.2012 rozhodcovský rozsudok, ktorým jej priznal plnenie vo výške 56,74 € a zaviazal žalobcu aj k náhrade trov rozhodcovského konania v jej prospech. Rozhodcovský rozsudok nadobudol právoplatnosť, pretože ho žalobca nenapadol odporom ako opravným prostriedkom. Súd nevyvodil z priebehu rozhodcovského konania, ktoré bolo realizované v prvotnom štádiu formou vydania „rozhodnutia v skrátanom konaní“ správny záver, a to že v rozhodcovskom konaní nebola využitím doložky narušená rovnováha oboch účastníkov rozhodcovského konania nijakým spôsobom, keďže každý z nich mal rovnaký prístup k rozhodcovskému súdu. Nesprávne vyhodnotil, že v rozhodcovskom konaní neboli aplikované v správnej podobe predpisy (slovenské aj únieové) na ochranu spotrebiteľa. Vzhľadom k absencii slovenskej judikatúry k predmetnej problematike poukázala na nález Ústavného súdu (ďalej len „ÚS“) ČR I. ÚS 3227/07 z 8.3.2011, ktorý rieši podstatu rozhodcovského konania a ktorým došlo v ústavnom názore k posunu tak, že ide o nachádzanie práva súkromnoprávnym subjektom analogickým a ekvivalentným k súdnemu konaniu a v súlade s platným právom. Tento ústavný nález prekonal doterajšiu zmluvnú teóriu a potvrdil jurisdikčný základ rozhodcovského konania vychádzajúci zo zmluvnej autonómie strán. Z tohto možno dovodiť bezprostrednú záväznosť platného práva pre rozhodcov a ich povinnosť platné právo aplikovať. Z tohto nálezu vyplýva, že nie je dôvod pochybovať, že v rozhodcovskom konaní by neboli naplnené podmienky vyplývajúce zo spotrebiteľskej ochrany na európskej úrovni. Rozhodcovské konanie je druhom civilného procesu a prejednanie veci pred rozhodcom nie je možné v žiadnom prípade chápať ako popretie právnej ochrany, ale ako jej prenesenie zo súdu na rozhodcu. Súdny môžu vykonávať aj tu svoju obmedzenú kontrolnú funkciu, avšak rozsah kontroly musí byť starostlivo vyvážený tak, aby na jednej strane nebolo upreté pravidlo, že i v konaní pred rozhodcom má byť poskytovaná právna ochrana a na strane druhej aby tým neboli zotreté výhody rozhodcovského konania, a tak i jeho praktická využiteľnosť. V celom doterajšom konaní rovnako ako v konaní rozhodcovskom i naďalej zotrúva na svojej žalobe voči žalobcovi podanej listom z 2.1.2012 rozhodcovskému súdu. Namietajú postup súdu, keď sa tento vôbec nezaoberal otázkou právnej nárokovateľnosti osobitnej pohľadávky vo výške 56,74 € podľa čl. XVII. bod 7a. VPP od žalobcu. Považuje túto skutočnosť za právne významnú, pretože jej žaloba z 2.1.2012 podaná rozhodcovskému súdu je stále aktuálna a v merite o nej okrem vydaného rozhodcovského rozsudku, ktorý súd týmto napadnutým rozhodnutím zrušil, doteraz nebolo rozhodnuté. Bez tohto vyhodnotenia nemohol súd rozhodnúť náležite a so znalosťou veci o žalobnom návrhu, keď neskúmal ako predbežnú otázku pôvodný záväzkový vzťah a práva a povinnosti z neho plynúce, a to navyše bez priameho výsluchu účastníkov konania a navrhovaného svedka z jej strany. Preto namietajú, že napadnutým rozhodnutím jej bol s konečnou platnosťou upretý prístup ku spravodlivosti na uplatnenie zmluvného nároku zo zaniknutej poistnej zmluvy od žalobcu. Napadnutým rozhodnutím súd nenastolil pre obe strany spravodlivý a právne správny právny stav, ale naopak uprel jej možnosť na ďalší prístup k súdu. Rovnako namietajú, že napadnutým rozhodnutím bez existencie ďalšieho výroku o pokračovaní konania v merite sporu s poukazom na § 43 ods.1 zák. o rozhodcovskom konaní, jej bol s konečnou platnosťou upretý prístup ku spravodlivosti na uplatnenie zmluvného nároku zo zaniknutej poistnej zmluvy od žalobcu. Tento právny status poškodzuje jej práva, pretože už nebude mať právny nástroj na vymáhanie inak oprávnenej pohľadávky od žalobcu. Súd vôbec nehodnotil, že rozhodcovský rozsudok bol vydaný v skrátenej forme konania, t. j. na základe jej žaloby a ňou navrhnutých dôkazov, o čom bol informovaný aj žalobca. Napadnutým rozhodnutím súd nenastolil pre obe strany spravodlivý a právne

správny právny stav, ale naopak uprel jej právo na spravodlivé súdne konanie tak, ako to predpokladá v § 43 ods.1 zák. č. 244/02 Z. z. Súd v rozhodnutí tak pochybil, keď na daný prípad neaplikoval § 43 ods.1 zák. o rozhodcovskom konaní tým, že vo výroku napadnutého rozhodnutia mal rozhodovať aj „o tom, že pokračuje v konaní vo veci v rozsahu uvedenom v žalobe alebo v rozsahu uvedenom vo vzájomnej žalobe“ a citovala znenie § 43 ods.1 cit. zák. Súd tento výrok navyiac nepojal do výrokovej časti rozhodnutia, a preto toto pochybenie v postupe súdu namieta odvolaním ako nesprávny právny záver. Záruka postupu ďalej konať vo veci samej nevyplýva nielen z výroku súdneho rozhodnutia, ale ani z jeho odôvodnenia. Považuje za nesprávny skutkový a právny záver súdu o tom, že rozhodcovská doložka nebola platná, pretože ju nepovažoval za individuálne dojednanú. Zo znenia rozhodcovskej doložky vyplýva, že bola predtým vysvetlená žalobcovi tretím - nezávislým subjektom, ďalej bola doložená podpisom oboch strán, a teda bola jednoznačne individuálne dojednaná, a preto ju treba považovať aj za platný úkon oboch strán v spore. Aj u žalobcu ako spotrebiteľa je nutné vyžadovať „primeranú a obvyklú mieru zodpovednosti za svoje právne jednanie, t.j., i za uzatváranie zmlúv a za preberanie svojich záväzkov“ (Alexander J. Bělohávek: Ochrana spotrebiteľů v rozhodčím řízení - C-H-Beck 2012) a v tomto konaní túto vedomosť spotrebiteľa o dobrovoľnom pristúpení k doložke aj preukázala a toto dôkazné bremeno uniesla. V tejto súvislosti poukazuje aj na stabilizovanú judikatúru ÚS SR, v zmysle ktorej nedeliteľnou súčasťou princípov právneho štátu zaručeného podľa čl. 1 Ústavy je princíp právnej istoty. Tento spočíva, o. i. aj v tom, že všetky subjekty práva môžu odôvodnene očakávať, že príslušné štátne orgány budú konať a rozhodovať podľa platných právnych predpisov, že ich budú správne vykladať a aplikovať (napr. II. ÚS 10/99, tiež II. ÚS 234/03). Rešpektovanie princípu právnej istoty musí byť prítomné v každom rozhodnutí orgánov verejnej moci, a to tak v oblasti normotvornej, ako aj v oblasti aplikácie práva, keďže práve na ňom sa hlavne a predovšetkým zakladá dôvera občanov, ako aj iných fyzických osôb a právnických osôb k orgánom verejnej moci (IV. ÚS 92/09). Diametrálne odlišné rozhodnutia súdov o tej istej otázke nezakladá právnu istotu na strane žiadneho z účastníkov konania, keďže okresné sudy rozhodujú nerovnako o rovnakých veciach. Namieta obsahovo prebratú argumentáciu súdu s odkazom na rozhodnutie NS SR 6Cdo/1/2012 z 21.03.2013, vo veci ktorého (ale aj iného obdobne formulovaného rozhodnutia NS SR 2Cdo/5/2012) bola úspešná so svojimi sťažnosťami pre porušenie svojich ústavných práv na ÚS SR, a to vo forme prijatia ústavnej sťažnosti, resp. nálezu ústavného súdu. Navyiac týmto rozhodnutím nebolo konané vo veci samej, pretože jej dovolanie bolo odmietnuté z dôvodu jeho procesnej neprípustnosti, a preto odvolávanie sa na toto rozhodnutie, ktoré je, o. i., úspešne napadnuté jej ústavnou sťažnosťou, ktorú ÚS SR prijal na ďalšie konanie, a preto argumentácia súdu je pochybná a neadekvátna, ktorá vzbudzuje pochybnosti o objektivite rozhodnutia súdu o platnosti rozhodcovskej doložky. Jej právny zástupca už súdu oznámil, že v obdobnej veci bol úspešný so svojou sťažnosťou na ÚS SR pod č. k. II. ÚS 499/2013, keď tento svojím rozhodnutím z 10.7.2013 na neverejnom zasadnutí rozhodol o zrušení uznesenia NS SR 2Cdo 5/2012 z 31.1.2012 a vrátení veci na ďalšie konania pre porušenie ústavných práv sťažovateľa. Predmetná vec bola v prvom stupni vedená na OS v Lučenci pod sp. zn. 17Er/1074/2010 a na KS v Banskej Bystrici pod sp. zn. 15CoE/139/2011 a dotýkala sa posudzovania identickej rozhodcovskej doložky ako v tomto prejednávanom prípade. Taktiež súd informovala o prijatí svojich 2 ústavných sťažností na ÚS SR spojených v jednom konaní pod č. k. II. ÚS 382/2012 vo veciach 2 konaní vedených na NS SR pod č. k. 6Cdo 1/2012 a 5Cdo 112/2012, ktoré sa rovnako týkajú namietnutia nesprávneho posúdenia identických doložiek vo veciach v prvom stupni rozhodovaných na OS v Lučenci pod č. k. 17Er/1101/2010 a 12Er/286/2011. Z označených podkladov je zrejmé, že až využitím ústavnej sťažnosti po niektorých pre ňu neúspešných prvostupňových, odvolacích a dovolacích konaniach dochádza k obratu v náhľade na platnosť doložky v konaní pred ÚS SR ako poslednou inštanciou dodržiavania jej ústavných práv, ktorá nemôže zostať bez povšimnutia zo strany civilných súdov, ktoré rozhodujú jej obdobné spory. Súd sa s týmito okolnosťami, ktoré mali tvoriť predbežnú otázku vo forme vyhodnotenia svojich právnych záverov opierajúcich sa o ústavne napadnuté rozhodnutie dovolacieho súdu, vôbec nezapodieval a svojím rozhodnutím nevyvrátil právnu neistotu na jej strane, ktorá spočíva v diametrálne rozličných rozhodnutiach súdov o tej istej právnej otázke, a to platnosti rozhodcovskej doložky. Právna argumentácia súdu s poukazom na obsah rozhodnutia NS SR 6Cdo 1/2012 z 21.3.2012, resp. jeho odôvodnenia teda neobstojí, považuje ju za nesprávny právny záver založený na neúplných skutkových zisteniach, a preto je namieste, aby odvolací súd prerušil konanie o tomto odvolaní až do ukončenia konania na ÚS SR pod č. k. II. ÚS 382/2012, v ktorom sa bude prejednávať dôležitá právna otázka súvisiaca s týmto sporom. Rozsudok napadla aj v súvisiacich výrokoch o priznaní náhrady trov konania a zaplatení súdneho poplatku, ktoré v prípade zrušenia v odvolacom konaní stratia opodstatnenosť, pretože úspech v spore bude možné vysloviť až po konečnom rozhodnutí vo veci samej. Na základe uvedených skutočností navrhla, aby odvolací súd zrušil rozsudok vo všetkých výrokoch a vec vrátil súdu prvého stupňa na nové konanie a rozhodnutie a rozhodol o

prerušení konania do ukončenia sťažnostného konania vedeného pred Ústavným súdom SR pod č. k. II. ÚS 382/2012.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že súhlasí s rozhodnutím súdu prvého stupňa v rozsahu I., II. a IV. výroku a v tejto časti ho navrhol potvrdiť. Proti tretiemu výroku podal odvolanie. Nestotožnil sa s tvrdením žalovanej, že rozhodcovská doložka bola individuálne dojednaná. Táto bola súčasťou neprehľadného textu písaného malými písmenami splyvajúcimi s ostatnými zmluvnými podmienkami uvedenými vo VPP, rozhodcovská doložka znemožnila poistenému spotrebiteľovi zvoliť si riešenie prípadného sporu a núti ho v prípade sporu a sporných nárokov podrobiť sa výlučne rozhodcovskému konaniu, vylučuje právomoc všeobecných súdov a vzhľadom na jej znenie spotrebiteľ objektívne nie je schopný určiť, ktorý rozhodcovský súd, resp. rozhodca je príslušný na rozhodnutie sporu, preto je rozhodcovská doložka neurčitým a neplatným právnym úkonom podľa § 39 Občianskeho zákonníka, pričom ide o absolútnu neplatnosť, na ktorú je povinný súd prihliadať ex offo. Poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR 3 Cdo 1/2012, 5 Cdo 61/2012, 6 Cdo 13/2013, ktoré sa zaoberali charakterom rozhodcovských doložiek žalovanej a v ktorých sa Najvyšší súd SR stotožnil s argumentáciou žalobcu s tým, že rozhodcovská doložka nachádzajúca sa v poistnej zmluve uzatvorenej medzi žalovanou a poisteným spotrebiteľom v časti všeobecnej poistnej podmienky pod bodom XV. nebola spotrebiteľom osobitne dojednaná. Spotrebiteľ sa podpisom zmluvy spolu so všeobecnými poistnými podmienkami, obsahom ktorých je aj takáto doložka reálne vopred vzdal práva na účinnú právnu ochranu a rozhodcovský rozsudok iba formálne prebral argumenty žalujúcej strany a nevysporiadal sa s inštitútmi zameranými na ochranu práv spotrebiteľa. Aj z rozhodnutia Ústavného súdu ČR sp. zn. 2 ÚS 2164/2010 z 1.11.2011 vyplýva, že z ústavno-právneho hľadiska je možné dojednanie v podobe rozhodcovskej doložky pripustiť aj pre spotrebiteľské zmluvy iba za predpokladu, že podmienky ustanovenia rozhodcu a dohodnuté podmienky procesného charakteru budú účastníkom konania garantovať rovnaké zaobchádzanie, čo vo vzťahu spotrebiteľ- podnikateľ znamená zvýšenú ochranu slabšej strany, t.j. spotrebiteľa. Zdôraznil, že v predmetnom konaní sa koná o tom, či boli splnené ustanovenia právnych predpisov na vydanie rozhodcovského rozsudku, najmä o tom, či bola založená právomoc rozhodcovského súdu a či boli dodržané všeobecne záväzné predpisy na ochranu práv spotrebiteľa. Preto konajúci súd nemal a ani sa nemohol zaoberať komplexným súdnym prieskumom celého záväzkového vzťahu a už vôbec nie preplatkom či nedoplatkom na poistnom. Citoval ustanovenie § 43 ods. 1 zákona o rozhodcovskom konaní a konštatoval, že tvrdenia žalovanej o tom, že súd napádaným rozsudkom jej s konečnou platnosťou uprel prístup ku spravodlivosti sú nesprávne. O uplatnenom nároku musí totiž súd rozhodovať v konaní nasledujúcom po zrušení rozhodcovského rozsudku. K zrušeniu rozhodcovského rozsudku dochádza až právoplatným rozhodnutím všeobecného súdu, a na to, aby súd po právoplatnosti rozsudku, ktorým ruší rozhodcovský rozsudok mohol a mal pokračovať v konaní vo veci samej sa nevyžaduje osobitné rozhodnutie. Uviedol, že z konania vedeného na Ústavnom súde SR pod sp. zn. II. ÚS 382/2012 nie sú mu zrejmé dôvody, prečo by mal odvolací súd predmetné konanie prerušiť, keďže uvedené konanie nesúvisí s prejednávanou vecou. Navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť a priznať mu náhradu trov odvolacieho konania vo výške 67,88 €.

Odvolací súd prejednal odvolanie bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) s tým, že miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli súdu dňa 18.3.2015 v súlade s § 211 ods. 2 a § 156 ods. 3 O.s.p. a po prejednaní veci v rozsahu vyplývajúcom z § 212 ods. 1, 3 O.s.p. a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov rozsudok potvrdil podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. ako vecne správny.

Podľa § 219 ods. 2 O.s.p. ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Súd prvého stupňa úplne zistil skutkový stav veci, vzal do úvahy všetky rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, resp. vyšli počas konania najavo, neopomenul žiadnu skutočnosť, ktorá vyplynula z vykonaných dôkazov a z tvrdení účastníkov a vykonané dôkazy správne vyhodnotil vo vzťahu k uplatnenému nároku. Zistený skutkový stav posúdil podľa správnych ustanovení právnych predpisov, ktoré aj správne vyložil a vyvodil správny právny záver o neplatnosti rozhodcovskej doložky obsiahnutej v čl. XV. Všeobecných poistných podmienok a osobitných zmluvných dojednaniach k poistnej zmluve č. 4413900010 uzavretej 25.5.2007 medzi žalobcom a žalovanou, o splnení zákonných podmienok na zrušenie rozhodcovského rozsudku Arbitrážneho súdu v Košiciach sp. zn. 2C 3275/2012

z 19.1.2012 podľa § 40 ods. 1 písm. c/ zák. č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní (v znení účinnom do 31.12.2014) a dôvodnosti podanej žaloby.

Odvolací súd sa stotožňuje so správnymi skutkovými a právnymi závermi, ku ktorým dospel súd prvého stupňa a s dôvodmi napadnutého rozsudku, na ktoré v celom rozsahu v súlade s ust. § 219 ods. 2 O.s.p. odkazuje. Súd prvého stupňa po vykonanom dokazovaní dospel k správne právnemu záveru o neplatnosti rozhodcovskej doložky (zmluvnej podmienky) obsiahnutej v čl. XV. VPP a osobitných zmluvných dojednaniach k poisťnej zmluve uzavretej medzi žalobcom a žalovanou (na základe ktorej Arbitrážny súd v Košiciach rozhodol o návrhu žalovanej napadnutým rozhodcovským rozsudkom sp. zn. 2C 3275/2012 z 19.1.2012), ktorá nebola individuálne dojednaná a spôsobovala nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech žalobcu ako spotrebiteľa. Na danú vec súd aplikoval relevantnú právnu úpravu v oblasti ochrany spotrebiteľa a spotrebiteľských zmlúv ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, § 40, § 41 ods. 1 a § 43 ods. 1 zák. č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní (v znení účinnom do 31.12.2014), a vo svojom rozhodnutí presvedčivo vysvetlil dôvody, ktoré ho viedli k záveru o neplatnosti rozhodcovskej doložky, s ktorými sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje.

Skutočnosti a námietky, ktoré žalovaná uviedla v odvolaní v rámci uplatnených odvolacích dôvodov (podľa § 205 ods. 2 písm. a/, c/ a f/ O.s.p.), nie sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku, správnosť skutkových a právnych záverov, na ktorých je rozhodnutie založené, a neodôvodňujú ani záver o vadách konania, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie o podanej žalobe. Odvolanie žalovanej preto nemožno považovať za opodstatnené a uplatnené odvolacie dôvody v predjednávanej veci nie sú dané.

Na zdôraznenie vecnej správnosti napadnutého rozsudku aj vzhľadom na odvolacie námietky žalovanej odvolací súd dopĺňa nasledovné:

Pri právnej úprave spotrebiteľských zmlúv zákon vychádza zo zásady ochrany spotrebiteľa ako tzv. slabšej zmluvnej strany (toto postavenie vyplýva zo skutočnosti, že spotrebiteľ je z hľadiska informovanosti a vyjednávacej pozície v slabšom postavení a nemá možnosť individuálne ovplyvniť obsah zmluvy vopred pripravenej dodávateľom), a tiež zo zásady neprípustnosti zneužívania monopolného postavenia dodávateľov ako tzv. silnejšej zmluvnej strany. V ust. § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka zákonodarcovia vymedzili všeobecnú zásadu, podľa ktorej spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať také ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (tzv. neprijateľné podmienky). To neplatí iba v prípade, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané. Za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa však nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah (§ 53 ods. 2 OZ). Podľa § 53 ods. 5 OZ neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Podľa § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka (znenie účinné do 31.12.2014) neprijateľnou podmienkou uvedenou v spotrebiteľskej zmluve je aj ustanovenie, ktoré vyžaduje v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

Z cit. ust. vyplýva, že medzi neprijateľné podmienky Občianskeho zákonníka (v znení účinnom do 31.12.2014) príkladom zahŕňa aj dojednanie rozhodcovskej doložky, vyžadujúcej od spotrebiteľa riešenie sporov s dodávateľom výlučne v rozhodcovskom konaní.

V posudzovanom prípade rozhodcovská doložka, podľa ktorej všetky vzájomné spory účastníkov a sporné nároky z poistenia budú rozhodnuté v rozhodcovskom konaní pred stálym rozhodcovským súdom zriadeným poisťovňou, príp. vytvoreným podľa potreby od prípadu k prípadu troma fyzickými osobami poverenými na výkon rozhodcu zo strany poisťovne, bola žalovanou uvedená (bez akejkoľvek účasti žalobcu) vo formulárovej listine v čl. XV. VPP a osobitných zmluvných dojednaniach k poisťnej zmluve zo dňa 25.5.2007. Žalovaná v konaní nepreukázala, že rozhodcovská doložka bola žalobcom individuálne dojednaná, resp. že žalobca mohol jej dojednanie vylúčiť, príp. zmeniť obsah tohto zmluvného dojednania, pričom dôkazné bremeno v tomto smere zaťažovalo žalovanú (§ 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Individuálne dojednanie znamená, že spotrebiteľ si z určitých dôvodov pri

uzavretí zmluvy osobitne vymieni nejakú klauzulu, ktorá má preňho osobitný význam. Súd prvého stupňa vo svojom rozhodnutí v súvislosti s posúdením tejto otázky správne vzal zreteľ na to, že rozhodcovská doložka bola medzi zmluvnými stranami dohodnutá už podpisom poisťnej zmluvy, začlenená do VPP, ktoré boli neoddeliteľnou súčasťou poisťnej zmluvy a vo formulárovej podobe dodávateľom vopred pripravené, s textom písaným malým písmom a s množstvom právnickej terminológie, s ktorými žalobca pred podpisom poisťnej zmluvy nemal možnosť riadne sa oboznámiť, ich obsah nijako nemohol ovplyvniť a VPP a ďalšie (osobitné) zmluvné dojednania vrátane dohody o riešení prípadných budúcich sporov pred rozhodcovským súdom zriadeným poisťovňou nemohol vylúčiť. Žalobca tak svojím podpisom mohol všeobecné poisťné podmienky len ako celok odmietnuť alebo podrobiť sa všetkým zmluvným podmienkam vrátane rozhodcovského konania, a nemal možnosť prejavíť svoju slobodnú vôľu ohľadom rozhodcovského konania, resp. rozhodcovskej doložky. Záver o individuálnom dojednaní rozhodcovskej doložky aj podľa názoru odvolacieho súdu nemožno vyvodíť ani zo skutočnosti, že žalobca podpísal samostatne ďalšie (osobitné) zmluvné dojednania k poisťnej zmluve, lebo tieto sú len pokračovaním VPP a odkazovali na (tú istú) rozhodcovskú doložku uvedenú v časti XV. VPP, čo rozhodne neznamená, že žalobca skutočne mal možnosť s týmito podmienkami sa vopred oboznámiť a vymieniť si rozhodcovské konanie na riešenie sporných nárokov z poisťnej zmluvy. Rozhodcovská doložka vyžaduje od žalobcu ako spotrebiteľa, aby prípadné spory so žalovanou vzniknuté z poisťnej zmluvy riešil výlučne v rozhodcovskom konaní a zveruje žalovanej poisťovni právo vybrať a poveriť konkrétnych rozhodcov na riešenie sporov, čím znevýhodňuje žalobcu (spotrebiteľa) a spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v jeho neprospech, a preto táto zmluvná podmienka aj podľa názoru odvolacieho súdu je neprijateľná, a tým v zmysle § 53 ods. 5 OZ aj absolútne neplatná. Neplatná rozhodcovská doložka nemôže založiť právomoc rozhodcovského súdu na prejednanie sporov medzi účastníkmi vzniknutých z uzavretej poisťnej zmluvy, a rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu v Košiciach sp. zn. 2C 3275/2012 z 19.1.2012 bol takto vydaný v rozpore so zákonom, a preto žalobca sa podanou žalobou dôvodne domáha jeho zrušenia z dôvodu podľa § 40 ods. 1 písm. c/ zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov.

Keďže súd prvého stupňa dospel k záveru o splnení zákonných podmienok na zrušenie rozhodcovského rozsudku z dôvodu neplatnosti rozhodcovskej zmluvy a nedostatku právomoci rozhodcovského súdu na prejednanie sporného nároku podľa zák. č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, nebol povinný v tomto konaní skúmať, či v rozhodcovskom konaní boli aplikované v správnej podobe právne predpisy na ochranu spotrebiteľa, ani zaoberať sa otázkou dôvodnosti a právnej nárokovateľnosti osobitnej pohľadávky žalovanej proti žalobcovi vo výške 56,74 €, ktorá bola predmetom rozhodcovského konania, príp. ďalšími otázkami žalovanou namietanými v odvolaní (skutočnosťou, že poisťný vzťah bol ukončený na žiadosť žalobcu, atď.), lebo tieto otázky nemajú žiadny právny význam pre rozhodnutie o podanej žalobe. Žalovaná v odvolaní tiež nedôvodne namieta, že postupom a rozhodnutím súdu jej bol odmietnutý prístup spravodlivosti a možnosť na ďalší prístup k súdu pri uplatnení zmluvného nároku zo zaniknutej poisťnej zmluvy. O spornom nároku z poisťného vzťahu a dôvodnosti pohľadávky žalovanej voči žalobcovi totiž bude rozhodnuté v súdnom konaní, ktoré bude pokračovať po právoplatnom skončení konania o zrušenie rozhodcovského rozsudku v súlade s ust. § 43 ods. 1 zák. č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní (podľa tohto ust. po zrušení rozhodcovského rozsudku súd bude pokračovať v konaní vo veci samej v rozsahu uvedenom v žalobe alebo v rozsahu uvedenom vo vzájomnej žalobe). Keďže ide o dôsledok (právoplatného) zrušenia rozhodcovského rozsudku a postup predpokladaný zákonom, nie je potrebné, aby súd vo výroku rozsudku osobitne vyslovil, že po právoplatnosti konania o zrušenie rozhodcovského rozsudku bude pokračovať v konaní vo veci samej.

Odvolací súd napokon nezistil ani žiadne vady v procesnom postupe (konaní) súdu, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie v prejednávanej veci (uplatnený odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. a/ O.s.p.), a z uvedených dôvodov potvrdil napadnutý rozsudok ako vecne správny vo výroku o zrušení rozhodcovského rozsudku Arbitrážneho súdu v Košiciach sp. zn. 2C 693/2012 z 19.1.2012, ako aj v súvisiacich výrokoch o trovách konania a poplatkovej povinnosti žalovanej.

Žalovaná v odvolaní navrhla prerušiť odvolacie konanie až do skončenia konania vedeného na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. II. ÚS 382/2012, lebo mala za to, že v uvedenom konaní sa rieši dôležitá (predbežná) otázka týkajúca sa posudzovania identickej rozhodcovskej doložky, ako je riešená v prejednávanej veci. Odvolací súd zistil, že vo veci označenej sťažnosti žalovanej Ústavný súd SR rozhodol nálezom sp. zn. II. ÚS 382/2013-82 z 30.9.2014 a vyslovil, že základné práva sťažovateľky (žalovanej) podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutiami Krajského súdu v Banskej Bystrici 1CoE 171/2011 z 23.6.2011 a 1CoE 418/2011 z 8.8.2011 a postupom a rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo 1/2012 z 21.3.2012 a 5Cdo 112/2012 z 22.11.2012 porušené neboli a sťažnosti žalovanej vo zvyšnej časti nevyhoveli. Vzhľadom na uvedené, keďže konanie vedené pred Ústavným súdom SR bolo v čase rozhodnutia odvolacieho súdu skončené, odvolací súd zamietol návrh žalovanej na prerušenie konania podľa § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p. ako nedôvodný. K námietkam žalovanej treba pre úplnosť poukázať na dôvody rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 382/2013-82 z 30.9.2014, v ktorom sa ústavný súd nestotožnil s argumentáciou sťažovateľky (žalovanej), že dohoda o rozhodcovskom konaní nemôže byť neprijateľnou podmienkou, ak je dohodnutá v poisťnej zmluve. K tejto námietke ústavný súd uviedol, že z citovaného „devätnásteho odôvodnenia“ smernice o nekalých podmienkach nevyplýva vyňatie poisťných zmlúv z vecného rozsahu smernice o nekalých podmienkach en bloc, a rovnako ani nemožnosť posúdenia nekalého charakteru podmienky zakladajúcej právomoc rozhodcovského súdu rozhodnúť spor vyplývajúci z poisťnej zmluvy.

Odvolací súd za nedôvodné považuje aj odvolanie žalobcu proti výroku o trovách konania.

Účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal (§ 142 ods. 1 O.s.p.).

Z citovaného ustanovenia vyplýva možnosť súdu priznať účastníkovi iba tie trovy konania, ktoré boli účelne vynaložené, teda boli potrebné na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva, pričom vynaloženie týchto trov musí byť aj preukázané.

Odvolací súd trovy konania vyčíslené a uplatňované žalobcom za úkon právnej služby „vyjadrenie žalobcu k vyjadreniu žalovaného zo 7.6.2013“ (v skutočnosti bolo toto vyjadrenie súdu prvého stupňa doručené 1.7.2013) nepovažuje za účelne vynaložené. Vyjadrenie žalovanej z 31.5.2013 bolo žalobcovi súdom doručované len na vedomie, nebol vyzvaný, aby sa k nemu písomne vyjadril, v konečnom dôsledku všetky skutočnosti, ktoré v ňom uviedol mal možnosť predniesť na pojednávaní dňa 11.7.2013, ktorého sa zúčastnil. Preto žalobcovi za tento úkon (neúčelný) právnej služby náhrada trov konania nepatrí.

Z uvedených dôvodov odvolací súd potvrdil napadnutý rozsudok podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. ako vecne správny.

Žalobca mal v odvolacom konaní úspech a keďže si uplatnil náhradu trov odvolacieho konania vo výške 67,88 € bola mu podľa § 224 ods. 1, § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 prvá veta O.s.p. priznaná náhrada trov odvolacieho konania za vyjadrenie k odvolaniu z 28.10.2013 vo výške 67,88 €, pozostávajúcich z odmeny v tarifnej sadzbe 60,07 € a náhrady hotových výdavkov 7,81 € podľa § 11 ods. 1 písm. b/ a § 16 ods. 3 vyhl. č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, ktorú je žalovaná povinná zaplatiť právnomu zástupcovi žalobcovi Advokátskej kancelárii JUDr. Peter Rybár, s.r.o., so sídlom Košice, Ľudová 14, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (§ 149 ods. 1 O.s.p.).

Odvolací súd zároveň súd prvého stupňa upozorňuje na povinnosť vyrubiť žalovanej súdny poplatok, resp. jeho doplatok do správnej výšky 331,50 € podľa položky č. 3 písm. c/ Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, podľa ktorej zo žaloby o zrušenie rozhodcovského rozhodnutia vydaného rozhodcom je určený súdny poplatok vo výške 331,50 €. Keďže napadnutým rozsudkom bola žalovanej určená povinnosť zaplatiť súdny poplatok iba vo výške 99,50 €, bude povinnosťou súdu prvého stupňa, ktorý je poplatkovým súdom, rozhodnúť o doplatku súdneho poplatku postupom podľa § 12 ods. 1, 3 zák. č. 71/1992 Zb.

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.